

SUUPOHJAN ENERGIAYRITTÄJYYS MURROKSESSA

Maaseudun HybridiEnergia -hanke

Energiayrittäjien tilannekartoitus ja kehitysnäkymät

Tekijät 22.5.2026 Matti Alakoskela ja Juha Viirimäki

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Suupohjan energiayrittäjäkenttä
3. Energia-alan murros yrittäjien näkökulmasta
4. Kehitysnäkymät energia-alalla
5. Yrittäjien tuen tarve
6. Muut keskeiset havainnot
7. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset
8. Yhteenveto

SUUPOHJAN ENERGIAYRITTÄJYYS MURROKSESSA

Maaseudun HybridiEnergia -hanke

Energiayrittäjien tilannekartoitus ja kehitysnäkymät

1. Johdanto

Tässä raportissa tarkastellaan Suupohjan energiayrittäjäkentän nykytilaa, viimeaikaisia muutoksia sekä tulevaisuuden kehitysnäkymiä energiayrittäjille tehtyjen haastatteluiden perusteella. Tarkastelu perustuu paikallisten toimijoiden kokemuksiin, havaintoihin ja näkemyksiin energia-alan murroksesta sekä sen vaikutuksista liiketoimintaan ja investointeihin.

Energia-ala on parhaillaan merkittävässä ja monisyisessä muutoksessa, jossa samanaikaisesti vaikuttavat ilmastopolitiikka, teknologinen kehitys, energiamarkkinoiden hinnanvaihtelut sekä geopoliittiset tekijät. Näiden tekijöiden yhteisvaikutus näkyy erityisesti maaseudun energiayrittäjyydessä, jossa toiminta perustuu paikallisiin raaka-aineisiin, hajautettuun tuotantoon sekä usein suhteellisen pieniin tuotantovolyymeihin.

Raportin tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva alueen energiayrittäjyydestä, tunnistaa keskeiset kehitystrendit sekä tuottaa rahoittajatasoinen tilannekuva toimialan kehityksestä ja tukitarpeista.

2. Suupohjan energiayrittäjäkenttä

Suupohjan energiayrittäjäkenttä on monialainen ja koostuu useista toisiaan täydentävistä toimintamuodoista. Keskeisiä toimialoja ovat lämpöyrittäjyys, turvetuotanto, metsäenergia, biokaasutuotanto sekä kasvava aurinko- ja tuulienergia. Näiden lisäksi alueella toimii energiayhtiöitä, jotka tuottavat ja jakavat lämpöä sekä kehittävät uusia hybridiratkaisuja.

Energiayrittäjyys on vahvasti sidoksissa muihin maaseudun elinkeinoihin. Monilla toimijoilla energia liittyy maatalouteen, metsätalouteen tai koneurakointiin, ja toimii usein täydentävänä liiketoimintana. Tämä monialaisuus lisää resilienssiä, mutta samalla altistaa toimijat useille markkina- ja sääntelyriskeille.

Toimialalla on selkeästi havaittavissa rakennemuutos. Toimijamäärä on vähentynyt erityisesti turvetuotannossa, ja markkina on keskittymässä suuremmille toimijoille. Samalla investointien koko kasvaa, mikä vaikeuttaa pk-yritysten pääsyä uusille markkinoille.

3. Energia-alan murros yrittäjien näkökulmasta

Energia-alan murros näyttäytyy yrittäjien näkökulmasta voimakkaana ja osittain ennakoimattomana muutoksena. Murros ei koske ainoastaan yksittäisiä energiamuotoja, vaan koko energiantuotannon rakennetta ja logiikkaa.

Keskeisimpänä muutoksena nähdään turpeen käytön nopea väheneminen, joka on vaikuttanut merkittävästi alueen toimijoihin. Monien yrittäjien pitkään rakentamat liiketoimintamallit ovat joutuneet uudelleenarvioinnin kohteeksi. Samalla sähköistyminen muuttaa energiantuotannon perusteita, kun sähkökattilat ja lämpöpumput lisääntyvät ja ohjaavat tuotantoa entistä enemmän markkinahintojen perusteella.

Energiamarkkinoiden volatiliteetti lisää epävarmuutta. Sähkön hinnan vaihtelut ja markkinaehtoinen optimointi vaikeuttavat pitkäjänteistä investointisuunnittelua. Lisäksi energiapuun käytön kasvu lisää logistista kuormaa ja kustannuksia.

Murros koetaan samanaikaisesti sekä uhkana että mahdollisuutena. Pk-toimijat näkevät riskinä markkinan keskittymisen, mutta toisaalta uusiutuvat energiaratkaisut tarjoavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

4. Kehitysnäkymät energia-alalla

Energia-alan kehitysnäkymät perustuvat useisiin rinnakkaisiin kehityssuuntiin. Yrittäjien näkemyksissä korostuu erityisesti sähköistyminen, joka muuttaa energiajärjestelmien toimintaa ja investointilogiikkaa.

Hybridien energiaratkaisut nousevat keskiöön. Tulevaisuudessa yksittäinen energiamuoto harvoin riittää, vaan järjestelmät muodostuvat useiden energialähteiden yhdistelmästä, joissa sähkö, bioenergia ja varastointi toimivat rinnakkain.

Aurinko- ja tuulienergian merkitys kasvaa erityisesti suurissa investointihankkeissa, mutta myös hajautetuissa ratkaisuissa. Biokaasu nähdään potentiaalisena erityisesti maatalaympäristössä, jossa syötettä on saatavilla ja energia voidaan hyödyntää paikallisesti.

Energian varastointi, kuten vesiakut ja akkukentät, mahdollistavat energian kulutuksen ja tuotannon ajallisen erottamisen. Tämä lisää järjestelmien joustavuutta ja mahdollistaa paremman reagoinnin markkinatilanteisiin.

Perinteinen bioenergia ei katoa, mutta sen rooli muuttuu täydentäväksi. Polttoon perustuva tuotanto toimii jatkossa erityisesti huippukuormien kattajana ja varavoimana.

5. Yrittäjien tuen tarve

Energiayrittäjät tarvitsevat tukea useilla osa-alueilla pystyäkseen vastaamaan toimialan muutokseen.

Keskeisin tarve liittyy investointeihin ja rahoitukseen. Suuret investointikustannukset ja epävarmat tuotto-odotukset vaikeuttavat päätöksentekoa. Tarvitaan selkeitä investointitukia, kannattavuuslaskelmia sekä rahoitusinstrumentteja.

Byrokratia ja lupaprosessit koetaan merkittäväksi esteeksi. Monimutkaiset viranomaisprosessit hidastavat hankkeiden toteuttamista ja lisäävät kustannuksia.

Liiketoimintaosaamisen kehittäminen on keskeistä. Markkinointi, sopimusosaaminen ja palveluliiketoiminta nousevat tärkeiksi erityisesti muuttuvassa markkinassa.

Teknologinen kehitys edellyttää uutta osaamista. Uusien energiaratkaisujen käyttöönotto vaatii ymmärrystä sekä teknisistä että taloudellisista näkökulmista.

Työvoiman saatavuus on haaste erityisesti teknisissä tehtävissä, ja osaamisen kehittäminen sekä verkostoituminen korostuu tulevaisuudessa.

6. Muut keskeiset havainnot

Energiakenttä on selvästi keskittymässä suuremmille toimijoille, mikä heikentää pk-yritysten asemaa energiantuotannossa. Tämä kehitys voi johtaa paikallisen energiayrittäjyyden vähenemiseen.

Epävarmuus on keskeinen investointeja jarruttava tekijä. Muutosten nopeus ja markkinoiden ennakoimattomuus lisäävät varovaisuutta päätöksenteossa.

Energiantuotanto kehittyy kohti hajautettuja ja hybridiratkaisuja, joissa yhdistetään useita energialähteitä ja varastointimenetelmiä.

7. Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Energia-alan murros on syvä ja pitkäkestoinen prosessi, joka muuttaa energiantuotannon rakenteita, markkinoita ja liiketoimintamalleja. Sähköistyminen toimii keskeisenä muutoksen ajurina, ja energiajärjestelmät monipuolistuvat nopeasti.

Pk-toimijoiden asema on haavoittuva erityisesti suurten investointivaatimusten ja markkinan keskittymisen vuoksi.

Keskeinen riski:

maaseudun pk-energiayrittäjyyden väheneminen

Keskeinen mahdollisuus:

hajautettu, paikallinen ja monimuotoinen energiantuotanto

Pk-energiayrittäjien asemaa voidaan vahvistaa yrittäjien yhteistyöllä, osaamisen kehittämisellä, kohdennetuilla investointituilla ja joustavilla rahoitusratkaisuilla. Yhteistyömallien kehittäminen tarjoaa mahdollisuuksia mittakaavaetujen saavuttamiseen sekä energiamarkkinoiden tuntemuksen ja ennakointikyvyn vahvistamiseen. Myös byrokratiaa tulisi keventää ja lupaprosesseja nopeuttaa.

Uusien liiketoimintamallien, kuten energia palveluna -ratkaisujen, kehittäminen tukee toimialan uudistumista. Samalla yrittäjäkentässä on selkeästi tunnistettu hanketoiminnan tarve näiden kehityssuuntien edistämiseksi: toimijat kaipaavat yhteisiä kehittämisalustoja, tietopohjan vahvistamista sekä käytännön pilotointeja uusien ratkaisujen ja yhteistyömallien käyttöönottoon.

8. Yhteenveto

Suupohjan energiayrittäjyys on murroksessa, jossa perinteiset toimintamallit muuttuvat ja tilalle nousevat sähköistyminen, uusiutuvat energialähteet ja hajautettu tuotanto. Muutos tuo mukanaan merkittäviä haasteita erityisesti pk-toimijoille, mutta samalla se avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Alueellisen energiayrittäjyyden säilyminen ja kehittyminen edellyttää aktiivisia tukitoimia, investointien mahdollistamista sekä osaamisen vahvistamista. Näiden avulla voidaan turvata alueen elinvoima, energiaomavaraisuus ja huoltovarmuus pitkällä aikavälillä.